

UCHWAŁA

Dnia 31 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Dołhy

SSN Maciej Pacuda

Protokolant : Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...]

SSO Wojciecha Palucha

w sprawie **A. Z.-K.**

sędziego Sądu Rejonowego w Ż.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 31 stycznia 2013 r.,

zażalenia wnioskodawcy i jego pełnomocnika

na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt ASDo [...],

odmawiającą zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej

sędziego Sądu Rejonowego w Ż. – A. Z.-K.

u c h w a l i ł :

**uchylić zaskarżoną uchwałę i sprawę przekazać Sądowi
Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. W. - reprezentowany przez adwokata W. F. złożył wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w Ż. – A. Z.-K. wskazując, że wniósł do Rejonowego w Ż. subsydiarny akt oskarżenia przeciwko sędziemu Z.-K., oskarżając ją o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 189 § 2 k.k. i art. 11 § 2 k.k.,

polegającego na tym, że w okresie od 5 maja 2010 roku do 25 września 2010 roku w Ż. jako sędzia Sądu Rejonowego w Ż. nie dopełniła swoich obowiązków przez to, że nie dostosowała treści zapadłego w sprawie o sygn. akt II K [...] wyroku z dnia 6 kwietnia 2007 roku, zgodnie z przepisem art. 4 § 3 k.k., do zmienionej w myśl ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy Kodeks postępowania karnego, ustawy Kodeks karny wykonawczy, ustawy Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., Nr 206, poz. 1589) sankcji z art. 212 § 1 k.k., przewidującej za to przestępstwo jedynie karę grzywny lub ograniczenia wolności, przy czym – działając na jego szkodę – wydała w dniu 5 sierpnia 2010 roku zarządzenie o doprowadzeniu przez policję skazanego J. W. do Aresztu Śledczego w B., w wyniku czego został on pozbawiony wolności w okresie od 30 sierpnia 2010 r. do 25 września 2010 r.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w B. wniósł o nieuwzględnienie wniosku J. W..

Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny w [...] uchwałą z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt ASDo [...], nie wyraził zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w Ż. – A. Z.-K..

Na tę uchwałę zażalenie wniósł wnioskodawca oraz jego pełnomocnik. J. W. podniósł zarzut błędnej oceny materiału dowodowego, wskazując na szereg okoliczności sprawy, które w jego przekonaniu uzasadniają pociągnięcie sędzi A. Z.-K. do odpowiedzialności karnej za przestępstwo określone w art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 189 § 2 k.k. i art. 11 § 2 k.k.

Pełnomocnik wnioskodawcy wskazał na:

1. obrazę przepisu art. 80 § 2c ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r., Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.; dalej: u.s.p.) przez przyjęcie, że w sprawie nie zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędziego A. Z.-K. przestępstwa, mimo że z materiału dowodowego sprawy wynika, iż sędzia wskutek niedopełnienia swoich obowiązków doprowadziła do odbywania przez J. W. kary pozbawienia wolności za czyn z art. 212 § 1 k.k.;
2. obrazę przepisu art. 9 § 2 k.k. w zw. z art. 231 § 3 k.k. polegającą na przyjęciu, że w świetle okoliczności sprawy brak jest podstaw do uznania, że

niedostosowanie treści wyroku zapadłego przeciwko J. W., w zakresie sankcji, do znowelizowanego przepisu art. 212 § 1 k.k. oraz wydanie przez sędziego A. Z.-K. zarządzenie o doprowadzeniu skazanego J. W. do Aresztu Śledczego w B. w celu odbycia kary nie było następstwem niezachowania przez nią ostrożności, o której stanowi przepis art. 9 § 2 k.k.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez udzielenie zezwolenia na pociągnięcie sędziego A. Z.-K. do odpowiedzialności karnej za występki z art. 231 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie pełnomocnika wnioskodawcy okazało się o tyle zasadne, o ile wskazywało na konieczność uchylenia zaskarżonej uchwały i przekazania sprawy Sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania. W związku z tym odstąpiono od rozpatrywania wskazanych przez samego wnioskodawcę uchybień dotyczących ustaleń faktycznych, albowiem stały się one bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Na wstępie należy zaznaczyć, że badając przesłanki uzasadniające pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sąd orzekający w trybie art. 80 § 2c u.s.p. związany jest zdarzeniem historycznym i nie wiąże go wykładnia prawa i subsumpcja wskazana przez wnioskodawcę. Z tego względu Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny w [...] trafnie skoncentrował się na kwestii odpowiedzialności karnej sędzi A. Z.-K. za nieumyślny typ przestępstwa określonego w art. 231 § 3 k.k. Jednak sposób dokonania wykładni art. 9 § 2 k.k., w kontekście normatywnych elementów strony podmiotowej występkę z art. 231 § 3 k.k., uznać należy za nieprawidłowy i niepełny, a ocena znaczenia okoliczności faktycznych dla kwestii nieumyślności czynu jawi się jako wadliwa, co łącznie prowadzi do stwierdzenia rażącego naruszenia art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 231 § 3 k.k.

Za dowolne należy uznać stwierdzenie tego Sądu, że „sędzia A. Z.-K., wydając w dniu 5 sierpnia 2010 r. zarządzenie o przymusowym doprowadzeniu skazanego **nie mogła przewidywać** tego, **czy też mieć** **powinność** przewidywania (podkr. SN), iż doprowadzenie skazanego do Aresztu Śledczego

w B. spowoduje to, iż J. W. będzie pozbawiony wolności niezgodnie z obowiązującymi przepisami” (s. 9 uzasadnienia). Taka ocena nie została poparta żadną merytoryczną argumentacją, a ponadto pozostaje w sprzeczności z poczynionymi przez ten Sąd ustaleniami faktycznymi. W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały Sąd przyjął bowiem, że sędzia wiedziała o zmianie regulacji art. 212 § 1 k.k., co samo w sobie już wskazuje na możliwość przewidywania wystąpienia skutku przestępnego określonego w art. 231 § 3 k.k. w zw. z art. 189 § 1 k.k.

Zdaniem Sądu *meriti*, przekonanie sędzi Z.-K., że zachodzi konieczność doprowadzenia J. W. do jednostki penitencjarnej było usprawiedliwione. Na poparcie tego stanowiska Sąd przytoczył jednak okoliczności faktyczne, których nie można uznać ani za usprawiedliwienie sędziego, prowadzące do uchylenia winy, ani jako okoliczności wskazujące na brak przesłanek z art. 9 § 2 k.k. Przywołane przez Sąd *meriti* okoliczności mogą jedynie wpływać na stopień społecznej szkodliwości, ale nie na zdekompletowanie znamion strony podmiotowej, czy uchylenie winy (art. 1 § 3 k.k.).

Kwestia okoliczności procesowych, odnoszących się do skomplikowanego i rozciągniętego w czasie postępowania wykonawczego dotyczącego J. W., pozostaje bez znaczenia dla sprawy, albowiem istotny jest jedynie moment wydania zarządzenia z dnia 5 sierpnia 2010 r., które było bezprawne w świetle art. 4 § 3 k.k. w związku ze znowelizowanym przepisem art. 212 § 1 k.k. Należy zaznaczyć, że sędzia dwukrotnie pominęła zmianę normatywną, albowiem oprócz wydania nakazu doprowadzenia w dniu 5 sierpnia 2010 r., sporządziła wcześniej wezwanie do stawienia się J. W. do odbycia kary pozbawienia wolności datowane na 25 czerwca 2010 r., a więc już po wejściu w życie ustawy nowelizującej Kodeks karny z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 206, poz. 1589).

Trzeba też zauważyć, że w nakazie doprowadzenia sędzia A. Z.-K. napisała, że jest on wydany „celem odbycia kary 5 miesięcy pozbawienia wolności za czyn z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.”, a zatem w momencie podejmowania tej decyzji procesowej miała świadomość kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu. Z tego też względu bez znaczenia dla kwestii wypełnienia bądź nie przez sędziego znamion występku z art. 231 § 3 k.k. pozostaje fakt, że akta

sprawy J. W. znajdowały się przejściowo poza Sądem Rejonowym w Ż.. Decydujące jest tutaj to, że sędzia miała świadomość kwalifikacji prawnej czynu skazanego, co wynika jednoznacznie z zacytowanego nakazu doprowadzenia oraz – jak to już zauważył Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny – A. Z.-K. wiedziała o zmianie art. 212 § 1 k.k. To z kolei pozbawia znaczenia fakt, że była ona znacznie obciążona pracą. Nie może on zostać uznany za okoliczność uchylającą winę, lecz mógłby co najwyżej wpływać na stopień społecznej szkodliwości czynu.

Stwierdzenie Sądu, że doszło do „pomyłki” razi, gdy idzie o posługiwanie się językiem prawnym i pojęciami prawniczymi, używanymi na gruncie wykładni art. 9 § 2 k.k. Takie określenie stanowi wybieg w język potoczny i nie przystaje zarówno pod względem nazwy, jak i samej treści tego pojęcia do przesłanek określonych w art. 9 § 2 k.k. Gdyby nawet pozostawać na gruncie tej terminologii należy stwierdzić, że „pomyłka” sędzi w ustalonym stanie faktycznym sprawy była oczywista (trafnie Sąd uznał brak umyślności), jednak istotne jest to, czy była ona zawiniona (nieusprawiedliwiona) czy niezawiniona (usprawiedliwiona). Słowo „pomyłka” oznacza bowiem tylko obiektywny stan rzeczy, a nie stosunek psychiczny sprawcy do przyczyny i skutku, który to dopiero stanowi ontologiczną podstawę do oceny strony podmiotowej czynu i winy sprawcy.

Z tych względów wniosek Sądu, że „doszło do pomyłki, będącej, poza nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności, także wynikiem nadmiernej ilości obowiązków spoczywających na Przewodniczącej, a co za tym idzie jej przemęczenia, nie zaś do nieumyślnego przekroczenia uprawnień” uznać należy za wadliwy, sprzeczny z normatywną konstrukcją nieumyślności.

Przechodząc na grunt rozważań teoretycznych, związanych z wykładnią art. 9 § 2 k.k., należy wskazać, że Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny pomieszał pojęcie „możliwości” i „powinności” przewidywania popełnienia przestępstwa przez sprawcę, na co wskazuje przytoczony na początku rozważań fragment uzasadnienia uchwały. Chybione jest stwierdzenie o braku powinności przewidywania po stronie sędzi, która ma charakter obiektywny i wynika z przepisów prawa, tj. znowelizowanego art. 212 § 1 k.k. i art. 4 § 3 k.k. W związku z nowelizacją art. 212 § 1 k.k., w przypadku skazania za zniesławienie na karę pozbawienia wolności, sędziowie z wydziałów wykonawczych powinni dokonać

zamiany tej kary na grzywnę lub karę ograniczenia wolności według procedury określonej w art. 24 § 1 k.k.w. Zaniechanie takiej czynności prowadzi do naruszenia przez nich powinności i uprawnia do przejścia na drugi etap ustalania nieumyślności, tj. możliwości przewidywania popełnienia przestępstwa, która ma już charakter indywidualny i subiektywny. Po pierwsze należy wziąć pod uwagę cechy osobiste sprawcy, np. to, że jest nią osoba z doświadczeniem zawodowym i – z racji sprawowanego urzędu – o wysokich kwalifikacjach prawniczych, a zatem posiada wiedzę na temat fundamentalnej instytucji prawa międzyczasowego określonej w art. 4 § 3 k.k.; po drugie należy uwzględnić to, czy sędzia wiedziała o zmianie normatywnej art. 212 § 1 k.k. oraz o kwalifikacji prawnej występku, za który został skazany J. W.; po trzecie, nie bez znaczenia jest fakt, że sędzia dwukrotnie wydała decyzję w sprawie skazanego pomimo zmiany normatywnej, jaka weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010 r. Wskazuje to bowiem, że naruszenie przez nią reguł ostrożności w ramach wykonywania obowiązków służbowych było rażące, co – biorąc pod uwagę jej kwalifikacje zawodowe i wykształcenie prawnicze – prowadzi do wniosku, że sędzia mogła przewidzieć, iż wydając nakaz doprowadzenia popełnia przestępstwo nadużycia uprawnień, jako że powinna była postąpić tak, jak nakazuje art. 4 § 3 k.k. i z urzędu zmienić rodzaj orzeczonej kary. W tym kontekście należy podkreślić, że nie chodzi tutaj o błędną wykładnię prawa, która nie rodzi odpowiedzialności karnej, a co najwyżej odpowiedzialność dyscyplinarną, lecz o niezastosowanie się samej sędzi do obowiązków jasno wynikających z regulacji Kodeksu karnego.

Nie ma więc wątpliwości, że sędzia A. Z.-K. swoim zachowaniem wypełniła znamiona strony podmiotowej występku określonego w art. 231 § 3 k.k., co jednak nie przesądza jeszcze uznania jej czynu za przestępstwo. Należy bowiem przedtem dokonać oceny materialnej treści czynu i dopiero uznanie, że poziom społecznej szkodliwości jest wyższy niż znikomy, uprawniać będzie do wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2006 r., SNO 15/06, LEX nr 470206; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2004 r., SNO 35/04, LEX nr 472057).

Należy też podkreślić, że wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie przesądza jego winy, a jest jedynie podyktowane uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa. Natomiast to, czy

sędzia A. Z.-K. poniesie odpowiedzialność karną za przestępstwo określone w art. 231 § 3 k.k. zależy od dokonania dalej idących ocen, do których uprawniony jest sąd w postępowaniu karnym.

Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny, przy ponownym rozpoznaniu sprawy raz jeszcze dokona prawidłowej wykładni art. 9 § 2 k.k., biorąc pod uwagę wszystkie przesłanki określone w tym przepisie i na tak przygotowanym gruncie normatywnym przeprowadzi proces subsumpcji okoliczności faktycznych, mając na uwadze wyżej wyrażone przez Sąd Najwyższy zapatrywanie prawne, a nadto oceni stopień społecznej szkodliwości działania sędzi A. Z.-K..

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w uchwale.